

Nr 3.

Ankom till riksdagens kansli den 15 april 1937 kl. 3 e. m.

Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande, nr 3, angående yrkesutbildning av tuberkuloskonvalescenter i vissa fall.

I en inom riksdagens andra kammare väckt motion, nr 389, har herr *Motionen.*
Lindberg i Umeå hemställt, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning av frågan om yrkesutbildning av tuberkuloskonvalescenter i sådana fall, då återgång till förutvarande yrke anses kunna medföra återfall i sjukdomen, samt framläggande för riksdagen av de förslag, vartill utredningen kan föranleda.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Ifrågavarande motion hänvisades av andra kammaren till dess andra tillfälliga utskott, som inhämtat utlåtanden från medicinalstyrelsen, socialstyrelsen och pensionsstyrelsen, varjämte svenska landstingsförbundet, svenska landskommunernas förbund och svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet inkommit med yttranden. Berörda yttranden återfinnas såsom bilagor (A—F) till detta utlåtande. *Infordrade yttranden.*

För egen del har andra kammarens utskott anfört följande:

Det spörsmål, som motionären här upptagit, synes väl förtjänt av beaktande från det allmännas sida. Av den av medicinalstyrelsen lämnade redogörelsen framgår med full tydlighet, att det här gäller — förutom patienternas rent personliga och ideella intressen — mycket stora ekonomiska värden att tillvarataga för samhället. I regel är det just ungdomen och personer i sin bästa arbetsålder, som drabbas av tuberkulossjukdomar och deras för arbetsförmåga och yrkesval menliga verkningar. Av de åberopade yttrandena framgår vidare, att detta synnerligen viktiga samhällsspörsmål visserligen ej förbisetts, ty flera utredningar och i begränsad omfattning även positiva åtgärder i syfte att bereda de sjuka bistånd i annan form än rent medicinsk vård hava verkställts.

Andra kammarens utskott.

Utskottet vill i detta sammanhang blott erinra om de utredningar, som igångsatts av pensionsstyrelsen (i fråga om invaliditet i allmänhet) och av nationalföreningen för tuberkulosens bekämpande. Kuratorsinstitutionen vid sjukhus och sanatorier bör ej heller här utelämnas. Pensionsstyrelsens utredning synes emellertid vara i huvudsak orienterad åt andra områden av invaliditeten och dess bekämpande, och det torde kunna ifrågasättas om nationalföreningen är i stånd att ägna frågans samhällsekonomiska sida tillräckligt beaktande och bidra till en effektiv lösning av detta mångsidiga spörsmål. Då det kan förväntas, att eventuella åtgärder i motionens syfte

måste komma att vidtagas och bekostas av samhället självt, synes en offentlig utredning i enlighet med motionärens önskemål vara berättigad. Endast en av statsmakterna igångsatt allsidig utredning torde kunna åstadkomma en ur social synpunkt tillfredsställande belysning av frågan och ge uppslag till dess lösning under skilda förhållanden alltefter yrke, kön, landsdelar o. s. v. Detta särskilt i betraktande av att kostnadsfrågan och spørsmålet om kostnadernas eventuella fördelning mellan stat och kommun, landsting, pensionsväsen etc. vid utredningen i hög grad måste beaktas. Att härvid redan i annan ordning verkställda utredningars resultat kunna bli av stort värde är naturligt.

I likhet med vad av medicinalstyrelsen framhållits synes det lämpligt, att en utredning på hithörande område utvidgas utöver motionens ram till att avse jämväl de sanitära och ekonomiska verkningarna av de tuberkulösa sjukdomarna på ej blott de insjuknade utan även deras familjer och omgivning (exempelvis en persons avstående under viss tid efter sjukhusvård från utövande av yrke av hänsyn till omgivningens risker). Utskottet, som ej torde hava att i detta sammanhang närmare ingå på ett dylikt utvidgat program, utgår emellertid från att, därest en utredning av åsyftat slag kommer till stånd, den får i uppdrag att verkställa en allsidig undersökning av frågan.

Utskottet, som behjärtar vikten av att detta betydelsefulla spørsmål snarast möjligt erhåller en tillfredsställande lösning, får därför — under åberopande av innehållet i de avgivna yttrandena och vad utskottet i övrigt här ovan anfört — hemställa, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning av frågan om yrkesutbildning av tuberkuloskonvalescenter i sådana fall, då återgång till förutvarande yrke anses kunna medföra återfall i sjukdomen, samt framläggande för riksdagen av de förslag, vartill utredningen kan föranleda.

Andra kammaren. Denna hemställan bifölls av andra kammaren med den ändring, att ordet »riksdagen» utbyttes mot »andra kammaren för sin del».

Första kammaren, som jämlikt föreskriften i § 63 riksdagsordningen erhållit del av detta andra kammarens beslut, har hänvisat ärendet till sitt andra tillfälliga utskott.

Utskottet. Utskottet har vid övervägande av vad i ärendet förekommit funnit sig kunna instämma i vad andra kammarens utskott anfört.

Utskottet hemställer därför,

att första kammaren måtte biträda andra kammarens i ärendet fattade beslut.

Stockholm den 15 april 1937.

Å utskottets vägnar:

G. HEÛMAN.

Närvarande: herrar *Heüman, Anders Andersson, Holstenson, J. A. Theodor Nilsson, John Björck, Sundvik och von Horn.*

Bil. A.

Till Riksdagens Andra kammares andra tillfälliga utskott.

Genom beslut den 5 februari 1937 har Kungl. Maj:t anbefallt medicinalstyrelsen att senast den 5 mars 1937 till eder avgiva yttrande över en i riksdagens andra kammare väckt motion (nr 389:1937), vari på anförda skäl hemställts, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhänga om utredning av frågan om yrkesutbildning av tuberkuloskonvalescenter i sådana fall, då återgång till förutvarande yrke ansåges kunna medföra återfall i sjukdomen, samt framläggande för riksdagen av de förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

I anledning härav får medicinalstyrelsen anförda följande.

Styrelsen kan vitsorda, att de synpunkter, som framförts i motionen, äro i hög grad beaktansvärda och att en utredning rörande organisationen av yrkesutbildning av tuberkuloskonvalescenter är synnerligen önskvärd.

Emellertid vill styrelsen fämhålla, att det vore fördelaktigt, om en utredning av det slag, motionären förutsätter, gåves en vidare omfattning, än vad i motionen angivits. De tuberkulösa sjukdomarna orsaka nämligen för de insjuknade ekonomiska och andra svårigheter av olika slag, bland vilka den i motionen angivna är en. Det synes styrelsen angeläget, att en blivande utredning komme att i hela dess vidd omfatta frågan om den ogynnsamma inverkan i ekonomiskt avseende, som de tuberkulösa sjukdomarna medföra för de insjuknade och deras familjer, samt möjlighet att bringa hjälp i detta avseende.

Styrelsen är i tillfälle meddela, att en utredning av ifrågavarande slag för närvarande pågår, anordnad av Svenska Nationalföreningen mot tuberkulos. Styrelsen har på begäran erhållit här bifogade avskrift av en skrivelse till Nationalföreningens styrelse den 20 januari 1937 från f. d. generaldirektören Nils Hellström och medicine doktorn Gustaf Neander. Styrelsen har inhämtat, att Nationalföreningens styrelse vid sammanträde den 22 sistlidne januari med anledning av förenämnda skrivelse tillsatt en kommitté med uppdrag att verkställa den i skrivelsen föreslagna utredningen. Till medlemmar av denna kommitté hava utsetts f. d. generaldirektören Hellström, ordförande, direktören i Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet Karl J. Höjer, direktörsassistenten i försäkringsaktiebolaget Fylgia G. Eklundh samt sekreteraren i Svenska Nationalföreningen mot tuberkulos, medicine doktorn Neander. Styrelsen har sig bekant, att denna kommitté under sitt hittills förda arbete även har beaktat frågan om yrkesutbildning för tuberkuloskonvalescenter och att en utredning härom ingår i kommitténs program.

Stockholm den 4 mars 1937.

EINAR EDÉN.

Gustaf Neander.

† Einar Hedberg.

Av avskrift.

Till styrelsen för Svenska Nationalföreningen mot tuberkulos.

Sjukdomen lungtuberkulos har utan tvivel i stort sett en ogynnsammare återverkan på de sjukas ekonomiska situation än någon annan sjukdom. Detta sammanhänger dels därmed, att insjuknandet oftast sker i den yngre levnadsåldern, under studie- och yrkesutbildningstiden, eller under de första åren av en egen verksamhet efter läroårens slut, dels med sjukdomens ofta långvariga förlopp och den nedsättning av arbetsförmågan, som ofta inträtt vid behandlingens slut. Ej sällan tvingar insjuknandet i lungtuberkulos till avbrott i studier eller yrkesutbildning eller till upphörande med en påbörjad verksamhet. Efter genomgången behandling, även om resultatet av densamma varit gynnsamt, kan återgång till förut bedriven verksamhet vara förenad med stora vanskligheter. Övergång till annat yrke eller annan verksamhet erbjuder också vanligen stora svårigheter.

Förhållandena härvidlag ställa sig givetvis mycket olika, beroende bl. a. på arten av föregående anställning eller verksamhet (stats- eller enskild tjänst eller privat yrkesutövning) ävensom på vederbörandes ekonomiska situation, om i ena fallet skulder, i det andra besparingar eller förmögenhet förefinnas.

För det övervägande flertalet av dem, som sjukna i lungtuberkulos, är emellertid det ekonomiska läget säkerligen sådant, att sjukdomen, sjukvården och eftervården medföra en påfrestning på ekonomin, som ger anledning till oro och bekymmer.

De utredningar angående tuberkulosen och tuberkulosvården, som hittills dels genom statens, dels genom Nationalföreningens försorg utförts, hava i allmänhet icke inbegripit ovan antydda spörsmål.

En närliggande fråga beröres emellertid i statens sjukvårdskommittés betänkande (1934), nämligen den s. k. eftervården för vissa kroniska fall av lungtuberkulos, vilkas kurativa vård är avslutad, men vilka på grund av reducerad arbetsförmåga icke kunna återgå till förvärvsarbete eller på grund av den smittfara de utgöra för omgivningen helst icke böra leva i intim kontakt med andra människor. Sjukvårdskommittén förordar, att dessa kroniska tuberkulosfall beredas vård å mindre anstalter (B-anstalter), som för dem skola fungera såsom konvalescenthem och där tillfälle till sysselsättning borde beredas dem. Däremot avråder kommittén från inrättande av särskilda arbetskolonier för dessa tuberkulospatienter. Det sistnämnda uttalandet torde grunda sig på en undersökning, som Nationalföreningen utförde år 1926 rörande möjligheten att i Sverige inrätta lantkolonier för sådana kroniska tuberkulossjuka efter mönstret av de engelska »farm colonies», vilken undersökning bibragte Nationalföreningens dåvarande styrelse den uppfattningen, att lantkolonier av förenämnda art icke lämpade sig för svenska förhållanden.

Någon allmän utredning rörande möjligheterna att genom särskilda åtgärder från det allmännas sida minska tuberkulosens skadliga inverkan på den av sjukdomen angripnes ekonomi har däremot icke förekommit inom vårt land ej heller finnas några allmänna stadganden rörande sådana åtgärder.

Däremot förefinnas bestämmelser om att statstjänare, som på grund av smittfara avstängas från tjänstgöring, kunna under viss tid åtnjuta oavkortade avlöningsförmåner och om ersättning till dem, som under militärtjänstgöring ådragit sig sjukdom.

Genom dessa specialåtgärder synas oss de allmänna principiella synpunkter, vi ovan antytt, i viss mån vunnit statsmakternas beaktande.

Det har tidigare ifrågasatts, huruvida en utredning av detta slag skulle falla inom ramen för Nationalföreningens uppgift, som är »att med alla till buds stående medel verka för bekämpandet av tuberkulosen som folksjukdom». Emellertid torde enligt nutida uppfattning de ovan anförda ekonomiska olägenheter, som tuberkulosen medför, vara en fråga som icke blott gäller den enskilde sjuke och hans familj utan även berör det allmännas intressen därigenom att de kunna vålla svårighet eller t. o. m. utgöra ett bestämt hinder för genomförande av en effektiv smittprofylax. Det kan t. ex. från denna synpunkt bliva nödvändigt framställa krav på att tuberkulösa personer, som äro bacillförande, men känna sig fullt arbetsföra, för längre eller kortare tid avstå från sin verksamhet, om de genom denna kunna anses utgöra en fara för omgivningen. Detta kan framför allt tänkas ifrågakomma beträffande lärare eller andra personer, som i sin verksamhet komma i närmare kontakt med barn och ungdom. Det synes för sådana fall rimligt och rättvist att uppfyllandet av ett sådant i det allmännas intresse framställt krav icke skall behöva innebära stora ekonomiska uppoffringar för den enskilde. Åtgärder av denna art äro givetvis att anse såsom viktiga delar av det förebyggande arbete, som måste anses såsom Nationalföreningens huvuduppgift.

Beträffande frågan, huruvida tuberkulossjuka i högre grad än andra sjuka kunna hava anspråk på ekonomiskt bistånd av det allmänna, må erinras om den särställning tuberkulosen alltjämt intager såsom speciellt drabbande de arbetsdugliga levnadsåldrarna. Här må erinras om den utredning, av fil. lic. E. Nylén, som ingår i Nationalföreningens kvartalsskrift 1936. I denna beräknas, att de personer, till antalet 7 746, som avledo i tuberkulos år 1931, skulle, därest tuberkulosen icke funnits, tillsammans haft möjlighet utföra 185 064 arbetsår. Den uteblivna inkomsten av dessa förlorade arbetsår, beräknad till 166 779 000 kronor, är ett uttryck för den ekonomiska förlust de under ett år avlidna tuberkulösa lidit. Även om denna kalkyl kan sägas äga mera teoretiskt än praktiskt intresse, visar den dock oförtydligt, att det är värden av mycket hög storleksordning, som spolieras därigenom, att tuberkulosen i den utsträckning som fallet är, ödelägger mänsklig arbetskraft.

En utredning rörande möjligheten att i görligaste mån neutralisera den ekonomiska skada tuberkulosen vållar de tuberkulossjuka stöter givetvis på mycket stora svårigheter och det torde vara ovisst, huruvida det över huvud taget är möjligt att komma fram till ett genomförbart förslag till lösning av frågan i dess helhet. Men även om enbart förslag till partiell lösning av densamma skulle kunna åstadkommas, torde redan detta vara av värde. Det synes oss också vara av stort gagn att genom en närmare undersökning få en uppfattning om frågans hela räckvidd i vårt land ävensom att erhålla närmare kunskap om de försök i andra länder, som gjorts för att tillgodose denna angelägenhet, vilken så vitt vi veta, ingenstädes är på tillfredsställande sätt ordnad. Det kan här omnämnas, att vid den 8:de internationella tuberkuloskonferensen, som hölls i Haag år 1932, ett huvudtema har titeln »Assistance postsanatoriale», och att därvid redogörelse lämnades från ett flertal länder rörande de åtgärder som vidtagits för att bistå de tuberkulösa efter utskrivningen från sanatorierna, huvudsakligen i fråga om lämplig konvalescentvård samt underlättande av övergången till förvärvsarbete. Vi vilja även erinra om att i några länder försök gjorts att genom särskilda former av socialförsäkring lösa denna fråga, såsom t. ex. fallet är i Italien. Huru-

vida en sådan väg hos oss är framkomlig torde vara ett av de spörsmål, som böra vid en utredning beaktas.

I anslutning till vad ovan anförts, tillåta sig undertecknade härmed föreslå, att Nationalföreningens styrelse ville tillsätta en kommitté med uppdrag att söka utreda frågan om möjligheterna att minska eller undanröja den ogynnsamma inverkan i ekonomiskt avseende, som de tuberkulösa sjukdomarna medföra för de insjuknade och deras familjer.

Stockholm den 20 januari 1937.

Nils Hellström.

Gustaf Neander.

Bil. B.

Stockholm den 4 mars 1937.

Till riksdagens andra kammars andra tillfälliga utskott.

Sedan Kungl. Maj:t anbefallt socialstyrelsen att till riksdagens andra kammars andra tillfälliga utskott senast den 5 mars 1937 avgiva yttrande över motion nr 389 i andra kammaren angående yrkesutbildning av tuberkuloskonvalescenter i vissa fall, får socialstyrelsen, med remissaktens återställande, anföra följande.

Frågan om yrkesutbildning och arbetsanskaffning åt personer, som utskrivs från vård- och andra anstalter, där de erhållit vård och hjälp, har varit föremål för uppmärksamhet i olika sammanhang. Frånvaron av lämplig yrkesutbildning och arbetsanskaffning har ofta ställt dylika personer i en svår belägenhet genom att de dels saknat möjlighet att förskaffa sig utkomst och försörjning, dels stått inför risken att genom frånvaron av lämpligt arbete äventyra värdet av den omvårdnad, de kommit i åtnjutande av. Problemet återfinnes på olika områden av samhällets verksamhet, i det frågan i olika sammanhang har tagits upp till behandling beträffande såväl fysiskt som psykiskt sjuka ävensom i fråga om personer, som på grund av moraliska defekter varit föremål för samhällsvård. Även om åtgärderna för omhändertagande av från vård- och andra anstalter utskrivna måste differentieras med hänsyn till de särdrag, som kunna känneteckna klientelet i de olika fallen, vill det dock synas angeläget, att gjorda utredningar och vunna erfarenheter tillvaratagas från olika områden för att kunna läggas till grund för de åtgärder, som för en viss grupp kunna vara påkallade.

Beträffande den grupp, som beröres i den föreliggande motionen, nämligen tuberkuloskonvalescenterna, omnämner motionären, att pensionsstyrelsen bedriver en ganska omfattande yrkesutbildande verksamhet genom att lämna bidrag till kostnaderna för utbildningen. Enligt motionären skulle emellertid denna verksamhet av skilda orsaker icke ha den betydelse, som man skulle vänta, och ytterligare åtgärder skulle därför vara påkallade för beredandet av yrkesutbildning åt personer, som lämnat tuberkulosvårdanstalterna. Givet är, att patienterna redan under vistelsen vid vårdanstalterna i tid böra inriktas på frågan om sättet för lämpligaste försörjning efter vårdtidens slut med tanke bl. a. på att häva risken för återfall. Läkarens bedömande av patient-

ternas möjligheter och lämplighet för olika slag av arbete måste därvid vara av stort värde. Fråga är emellertid, i vad mån de befintliga vårdanstalterna äro så anordnade, att de redan under vårdtiden kunna praktiskt taga upp frågan om patientens behov av utbildning och sysselsättning med lämpligt slag av arbete. Med anledning härav har tanken vid olika tillfällen varit uppe att inrätta särskilda konvalescenthem, dit patienterna efter den egentliga vårdtiden kunde överföras och där de skulle kunna sysselsättas med arbeten av olika slag. Genom dylika konvalescenthem med inkopplade arbetslinjer skulle man redan före vederbörandes utskrivning kunna ha gjort denne bättre rustad att själv försörja sig ute i det allmänna livet och samtidigt kunnat bedöma i vad mån åtgärder för en längre gående yrkesutbildning skulle vara erforderliga, därest klienten av medicinska skäl icke skulle kunna motaga arbete inom sitt gamla yrke.

Givet är, att en patient vid utskrivning från såväl vårdanstalt som konvalescenthem kan vara i behov av stöd och vägledning, då fråga gäller att finna sig till rätta i det praktiska livet. Det stöd och den vägledning, som redan nu förekommer, räcker säkerligen i vissa fall, men fråga är, huruvida icke mera systematiska anordningar på denna punkt skulle vara erforderliga. Socialstyrelsen syftar i detta sammanhang på inrättandet av särskilda kuratorsbefattningar, vilkas innehavare skulle ha till uppgift att handhava det sociala arbetet vid olika sjukhus och anstalter. Det kan nämnas, att Centralförbundet för socialt arbete verkställt utredning i detta ämne och under år 1935 offentliggjort en broschyr i ämnet »Social kuratorsverksamhet».

Socialstyrelsen vill i förevarande sammanhang påpeka, att utredningar rörande arbetsanskaffningen och förvärvsmöjligheterna för olika samhällseliga vårdgrupper varit eller alltjämt äro föremål för utredning. Sälunda kan nämnas, att chefen för socialdepartementet på Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 maj 1936 tillkallat sakkunniga för att inom departementet biträda med utredning rörande de blindas och de dövstummas arbetsförhållanden och förvärvsmöjligheter. De sakkunniga ha, enligt vad socialstyrelsen inhämtat, ännu icke framlagt förslag i anslutning till sin utredningsuppgift, men av allt att döma, torde utredningen även komma att beröra frågan om arbetsanskaffningens anordnande. I detta sammanhang kan nämnas, att frågan om inrättandet av arbetscentraler och försäljningsorganisationer diskuterats i sambad med åtgärder för frigivna fångar och likartade grupper, och de synpunkter, som i dylikt sammanhang framförts, torde vara värda beaktande, därest fråga blir om inrättande av konvalescenthem med arbetslinjer. I fråga om organisationen av det frivilliga skydds- och hjälparbetet beträffande frigivna fångar föreligger sedan några år ett betänkande (Statens offentliga utredningar 1933: 11). Även om utredningar av sist berört slag icke kunna direkt läggas till grund för åtgärder för den grupp, varom i motionen är fråga, synes det dock socialstyrelsen angeläget, att, såsom redan ovan anförts, föreliggande utredningsförslag och erfarenheter från andra grenar av den sociala omvårdnaden utnyttjas, därest frågan om åtgärder i motionens syfte skulle bli föremål för en särskild utredning.

GUNNAR HUSS.

Oskar Hagman.

*Bil. C.**Till riksaagens andra kammars andra tillfälliga utskott.*

Genom remiss den 5 februari 1937 har Kungl. Maj:t anbefallt pensionsstyrelsen att till utskottet avgiva yttrande över en inom andra kammaren väckt motion, nr 389, angående yrkesutbildning av tuberkuloskonvalescenter i vissa fall.

Med anledning härav får pensionsstyrelsen anföra följande.

Genom beslut den 22 januari 1937, varav avskrift här bifogas, har styrelsen för Svenska Nationalföreningen mot tuberkulos tillsatt en kommitté med uppdrag att söka utreda frågan om möjligheten att minska eller undanröja den ogynnsamma inverkan i ekonomiskt avseende, som de tuberkulösa sjukdomarna medföra för de insjuknade och deras familjer.

Enligt vad pensionsstyrelsen under hand inhämtat, kommer nämnda kommitté att till behandling upptaga jämväl de spörsmål, som behandlas i föreliggande motion.

Styrelsen finner för sin del den i motionen väckta frågan vara i hög grad beaktansvärd, men får med hänsyn till ovannämnda utredning föreslå, att motionen icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

I ärendets handläggning har, förutom undertecknade, deltagit byråchefen Telander.

Stockholm den 26 februari 1937.

*Hugo Elliot.**Paul Broberg.**Bil. D.**Till andra kammarens andra tillfälliga utskott.*

Genom remiss den 2 februari 1937 har utskottet berett Svenska landstingsförbundet tillfälle att avgiva yttrande över en av herr Lindberg i Umeå väckt motion nr 389 angående yrkesutbildning av tuberkuloskonvalescenter i vissa fall. Med anledning härav har förbundets styrelse äran anföra följande.

Det i motionen berörda spörsmålet är synnerligen behjärtansvärt, och åtgärder synas även enligt styrelsens mening av behovet påkallade för att bereda de tuberkuloskonvalescenter, som icke kunna återgå till sina gamla yrken utan att riskera recidiv, möjlighet att övergå till nytt yrke. Med den relativt låga tuberkulosfrekvens, som för närvarande råder, torde det väl knappast kunna bliva frågan om något större antal dylika konvalescenter, och när den nya tuberkuloslag, som nu förberedes i medicinalstyrelsen, blir genomförd, torde sagda antal komma att ytterligare nedgå. Den yrkesutbildning, som erfordras för att bereda nämnda patienter möjlighet att övergå till annat yrke, bör enligt styrelsens mening väsentligen bekostas av staten. Att närmare angiva de linjer, efter vilka organisationen bör utbyggas och kostnaderna för densamma bestridas, är emellertid ej möjligt utan föregå-

ende utredning. Styrelsen får sålunda tillstyrka, att föreliggande fråga göres till föremål för utredning.

Stockholm den 16 februari 1937.

För Svenska landstingsförbundets styrelse:

G. v. HOFSTEN.

| *Ivar Dahlgren.*

Bil. E.

Till andra kammarens andra tillfälliga utskott.

Med anledning av att utskottet, genom remiss av inom andra kammaren väckt motion nr 389 angående yrkesutbildning av tuberkuloskonvalescenter i vissa fall, berett landskommunernas förbund tillfälle att avge yttrande i detta ärende, får förbundets styrelse härmed anföra följande.

Styrelsen anser, att ifrågakvarande motion pekar på en brist i de nuvarande åtgärderna i kampen mot tuberkulosen, vilken snarligen bör avhjälpas. Denna kamp mot den förödande folksjukdomen har som bekant varit mycket framgångsrik, och resultatet skulle bli ännu bättre, om den brist i behandlingen av de sjuka, vilken motionären påpekat, bleve fylld. Det är icke blott en humanitetsfråga att göra allt som kan göras för att förekomma, att den övervunna sjukdomen utbryter på nytt i följd av olämpligt arbete för konvalescenten, utan det är också en kostnadsfråga av betydelse för samhället och den enskilde. Sedan länge har pensionsstyrelsen bedrivit en omfattande verksamhet i syfte att förekomma, att en sjukdom får utveckla sig till invaliditet för den sjuke, och att i stället full hälsa återvinnes och därmed arbetskraften återställs. För både samhället och den enskilde innebär ett sådant resultat en ekonomisk vinning.

Hur syftet lämpligen och på bästa sätt skall nås, kan ej sägas utan närmare utredning, såsom också motionären framhåller. Det förefaller vara lämpligt, att detta utredningsuppdrag lämnades åt de sakkunniga, som tillkallades våren 1936 för att i samråd med pensionsstyrelsen verkställa utredning och framställa förslag rörande ordnandet av den av pensionsstyrelsen bedrivna verksamheten till förebyggande och hävande av invaliditet. I varje fall anser styrelsen, att goda skäl tala för bifall till motionärens utredningsyrkande.

Stockholm den 23 februari 1937.

Styrelsen för Svenska Landskommunernas Förbund.

MAGNUS PALMSTIERNA.

| *J. A. Zander.*

Bil. F.

Till riksdagens andra kammarens andra tillfälliga utskott.

Genom remiss den 2 februari 1937 har utskottet velat bereda svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet tillfälle att senast den 15 mars 1937 avge yttrande över en inom riksdagens andra kammare av herr Elof Lindberg väckt motion nr 389 angående yrkesutbildning av tuberkuloskonvalcenter i vissa fall. Med anledning härav får förbundets byrå härigenom anföra följande.

Såsom motionären framhåller, är det icke på ett tillfredsställande sätt ordnat för patienter, vilka efter vård å tuberkulosvårdanstalter söka återvända till förvärvsarbete. Det synes angeläget att beträffande dessa något göres för att underlätta deras strävanden i dylik riktning. Stora svårigheter möta dem på grund av arten av den sjukdom, av vilken de lidit, och det är ett verkligt samhällsintresse, att de erhålla allt stöd, som kan givas. Emellertid torde det få anses tveksamt om yrkesutbildning är den väg, som framförallt bör anlitas. I varje fall torde dylik utbildning icke vara den enda väg, som kan ifrågakomma.

Enligt vad som kommit till byråns kännedom har Nationalföreningen mot tuberkulos vid sammanträde den 22 januari 1937 tillsatt en kommitté med uppdrag att söka utreda frågan om möjligheten att minska eller undanröja den ogynnsamma inverkan i ekonomiskt avseende, som de tuberkulösa sjukdomarna medföra för de insjuknade och deras familjer. Det torde kunna antagas, att denna kommitté icke kan underlåta att överväga den för patienternas ekonomi så betydelsefulla frågan, huru de efter tillfrisknandet skola kunna erhålla anställningar eller eljest arbete, som — utan att innebära recidivrisk — ger dem möjlighet att försörja sig själva och sina familjer.

Förbundsbyrån har härigenom velat rikta uppmärksamheten på att genom Nationalföreningens initiativ frågan redan befinner sig under övervägande av sakkunniga. Skulle emellertid en utredning från statsmakternas sida anses påkallad, bör denna icke erhålla den begränsning, som motionären föreslagit, utan avse hela problemet om lämpliga åtgärder för att underlätta ifrågavarande sjukas återvändande till förvärvsarbete.

Stockholm den 15 mars 1937.

Vördsamt

Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundets byrå.

KARL J. HÖJER.